

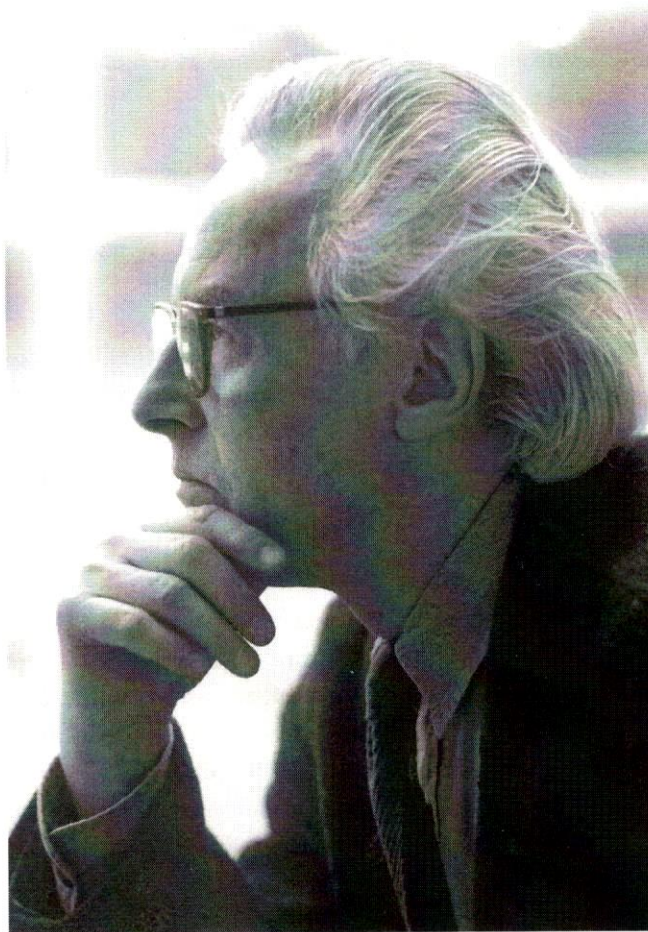
Ulf Söderbloms era – tidsbilder

Med anledning av Svenska Oratorieföreningen i Helsingfors r.f.s förestående 90-årsjubileum gjorde Hedvig Stenman den 1 september 2008 en intervju med professor Ulf Söderblom om hans tid som dirigent för föreningens kör Svenska Oratoriekören och bad honom berätta om konserter som varit särskilt betydelsefulla för honom.

Så här berättar Ulf Söderblom:

Mitt intresse för körmusik inleddes egentligen redan i Åbo, min födelsestad, där jag hade lyckan att tillsammans med några skol- och studiekamrater, bland andra Fabian Dahlström och Nils Holmqvist, grunda en blandad kör som vi gav namnet Via, Voces Intimae Aboenses. Körens repertoar bestod huvudsakligen av madrigaler från 1500- och 1600-talen. Vi arbetade ett par tre år, unga som vi var nådde vi snabbt goda resultat och gav en konsert våren 1952 (eller 1953), där vi till och med sjöng en motett av Bach med orkester.

Efter att ha klarat av värnplikten med livet i behåll bestämde jag mig för att studera musik på allvar, och sökte in på kapellmästarklassen i Musikhögskolan i Wien. Jag hade blivit så inspirerad av arbetet med kör och orkester att jag under min studietid i Wien 1954–1956 rotade ganska mycket i oratorierepertoaren, köpte klaverutdrag och partitur osv.

*Ulf Söderblom
Dirigent mars 1957–februari 1975*

Våren 1956 fick jag ett brev till Wien från ordföranden för Svenska Oratorieföreningen, Erik Falck. Han skrev att Svenska Oratoriekören efter Bengt Carlsons frånfälle saknade egen dirigent, att han hade hört att jag studerade vid kapellmästarklassen i Wien och undrade om jag skulle vara intresserad av att börja repetera med föreningens kör Svenska Oratoriekören. Det var en inbjudan, jag tog kontakt med honom och meddelade att jag var mycket intresserad av möjligheten att börja arbeta med kören.

Jag blev färdig med mina studier i Wien sommaren 1956, kom till Finland och bosatte mig i Helsingfors, dit mina föräldrar hade flyttat från Åbo under den tid jag studerade i Wien.

Min första uppgift med Svenska Oratoriekören blev att öva in körpartierna till Kurt Atterbergs Symfoni IX, Sinfonia visionaria, text Voluspa – Valans visdom som Nils-Eric Fougstedt uruppförde den 26 februari 1957 med Radions Symfoniorkester.

Våren 1957 repeterade jag Brahms Requiem för en konsert som skulle dirigeras av Tauno Hannikainen. Jag hade i Wien bekantat mig ordentligt med Brahms Requiem, köpt orkesterpartituret, hört härliga uppföranden av det med bl.a. Otto Klemperer som dirigent. Med Svenska Oratoriekörens Brahmskonsert gick det sedan så att Tauno Hannikainen, Helsingfors stadsorkesters dirigent, insjuknade två veckor före konserten. Han föreslog att jag skulle överta jobbet. Det blev därför så att Brahms Requiem var det första jag offentligt dirigerade med Svenska Oratoriekören. Vi hade två utmärkta solister: Lea Piltti (sopran) och Matti Lehtinen (ba-

ryton). Konserten hölls den 10 januari 1958 i Universitetets solennitetssal. Det var det första trappsteget.

Under mina år i Wien hade jag givetvis studerat wienerklassikerna. Jag hade en utomordentlig lärare där som öppnade mina ögon och öron för Haydns, Mozarts, Beethovens och Brahms orkesterpartitur, men jag hade också bekantat mig med modern musik i Wien, t.ex. Honegger, Janáček, Milaud. Jag hade sett och hört Hindemith dirigera sin egen musik. När jag kom till Oratorieföreningen och fick ansvaret för körens repertoarval hade jag en känsla av att en av föreningens uppgifter var att förse finländska tonsättare med goda arbetsuppgifter. Jag hade stött på Erik Bergmans musik redan under min studietid i Åbo, och där tagit upp några av hans ganska kvistiga manskörssånger med Lördagskvartetten i Brahe Djäkar. Jag hade funnit att Bergmans musik var något nytt i finskt musikliv. Detta ledde till att jag föreslog för Oratorieföreningens styrelse att föreningen skulle beställa ett verk för kör och orkester av Erik Bergman. Han nappade på kroken, och åkte till Schweiz där han komponerade Aton (Echnatons Solhymn), opus 49 för baryton, blandad kör, recitator, talkör och orkester. Stycket uruppfördes den 29 april 1960 tillsammans med Haydns Nelson-mässa (ffg i Finland – intervjuarens anm.). I Aton hade vi Matti Lehtinen i barytonpartiet och Nils Holmqvist som recitator. Orkester var denna gång Radions symfoniorkester. Aton var för Oratoriekörens del rätt krävande. Tyvärr kom jag aldrig senare att ta upp verket och jag tror att det heller aldrig har sjungits av någon annan kör. Det är beklagligt, men Atons tid kanske kommer. Det var inte på något sätt så krävande som Erik Bergmans senare kompositioner, som kanske har stött på patroll hos körerna för att de är verkligen krävande. Aton var nog skrivet med tanke på Oratoriekörens dåvarande röstresurser

och körsångarnas erfarenheter. Ett år efter uruppförandet av Erik Bergmans Aton kom en konsert som, tror jag, var den konstnärligt sett mest högklassiga under min tid med kören. Det var Verdis Requiem, som framfördes den 7 april 1961 i Universitetets solennitetssal. Vi hade verkligt fantastiska solister, nämligen Anita Vätkki, Maiju Kuusaja, Pekka Nuotio och Martti Talvela. Jag vill påstå att en sådan solistbesättning knappast någonsin mer är möjlig att få fram i Finland. Ganska snart efter Verdis Requiem gjorde vi Brahms Requiem ännu en gång. Konserten hölls i Mässhallen i samarbete med Akademiska Damkören Lyran och Sällskapet Svenska Sångare. Där hade vi återigen Matti Lehtinen i barytonpartiet. Sopransolot sjöngs den här gången av den estniska sångerskan Ive Patrason, som gjorde det väldigt bra. Hon hade haft en röstkras den säsongen, och jag minns att hon faktiskt inte vågade, eller ville, komma in på estraden förrän i pausen strax före sitt soloparti. Det var för mig ganska nervpirrande att börja konserten utan att veta om sopransolisten vågar sig in på estraden. Hon kom in i alla fall just före den sats där hon skulle sjunga och sjöng alldeles utmärkt.

En konsert som jag också minns bra och som vi arbetade mycket med var Hilding Rosenbergs stora oratorium Johannes Uppenbarelse. Konserten hölls 1967 och det var också ett samarbete mellan Svenska Oratoriekören, en del sångare från andra helsingforsköror och Chorus Sanctae Ceciliae, som sjöng solokoralerna mellan de stora orkesterackompanjerade satserna. Även nu hade vi Matti Lehtinen som barytonsolist. Konserten hölls i Universitetets solennitetssal.

De konserter jag här nämnt är de som då för mig kanske var de allra viktigaste.

En sak som jag, medan jag arbetade med Svenska Oratoriekören, satte väldigt stort värde på var att det existerade en tradition i Helsingfors att tre köror hade ett regelbundet samarbete med Helsingfors stadsorkester och Radions symfoniorkester, nämligen Svenska Oratoriekören, Suomen Laulu och Akateeminen Laulu. Det var ett samarbete som numera av olika orsaker tyvärr inte längre existerar. Orkestrarna har kanske nu för tiden ett större behov att själva stå för planeringen av sin verksamhet och kanske det också ur orkestrarnas synpunkt sett har varit fördelaktigare att körerna inte lyfter något gage för sina uppträdanden. Traditionen med samarbete mellan amatörcöror och yrkesmusiker skapades antagligen i början av 1900-talet och var mycket värdefull.

Perioden Svenska Oratoriekören – Ulf Söderblom var för mig väldigt viktig. Det var den första stora oratoriekör som jag hade ansvar för och jag fick på många sätt förverkliga mig och förverkliga de idéer jag redan som ung i Åbo och i synnerhet under min studietid i Wien hade gått och funderat på. Man kan ändå säga att det hela började litet på sned. Den första stora konsert som jag dirigerade, dvs. Brahms Requiem, skulle dirigeras av en annan, nämligen Tauno Hannikainen. Jag hoppade in som dirigent för den konserten. När jag så efter de 17–18 år som jag ansvarade för Svenska Oratoriekören skulle dirigera min avskedskonsert, gick det åtminstone för min del minst sagt olyckligt. Vi skulle framföra Haydns oratorium Årstiderna med Helsingfors stadsorkester. Oratoriekören samarbetade om detta med ett antal andra köror i Helsingforsstrakten (Akateeminen Laulu, Kansalliskuoro och Vantaan Laulu) och jag jobbade faktiskt mer än vanligt. Jag repeterade inte enbart med Svenska Oratoriekören utan också med de andra medverkande körerna. När konserten närmade sig, visade det sig plötsligt att det datum som Stads-

orkestrernas intendent hade meddelat mig som konsertdatum hade ändrats. Intendenten hade flyttat konserten till en annan dag, utan att fråga om den nya konsertdagen passade mig. Vid en körrepetition nämnde en körmedlem det nya konsertdatumet, vilket jag då inte kunde tro på, för jag visste att jag den dagen skulle ha en premiär på Nationaloperan. Jag hade ingen möjlighet att avstå från premiären på Operan, varför jag helt och hållet måste avstå från den verkligt lockande möjligheten att dirigera Haydns Årstiderna. Konserten dirigerades sedan av en utmärkt dirigent, engelsmannen Charles Farncombe, som säkert var en utmärkt ”inhoppare”, och jag är övertygad om att det för kören var en stor upplevelse att få sjunga för en dirigent av den kalibern. Jag kom oavsiktligt att avsluta mitt fina samarbete med Svenska Oratorieföreningens kör på det här litet snöpliga sättet.

Jag är väldigt glad över att kören nu har övertagits av Hannu Bister. Han är en fin och mångsidig musiker som jag mycket länge har samarbetat med på Nationaloperan. Jag är övertygad om att han besitter alla de kvaliteter som Svenska Oratoriekören just nu behöver.

***

Ulf Söderblom (f. 1930) inledde efter studentexamen sina teoretiska musikstudier för John Rosas vid Åbo Akademi 1950–53. Därpå studerade han med Hans Swarowsky som främsta lärare dirigering i kapellmästarklassen vid Akademie für Musik und darstellende Kunst i Wien, där han tog kapellmästarexamen 1956. År 1957 utsågs han till kapellmästare vid Finlands Nationalopera, 1970 övertog han det konstnärliga ledarskapet där och utsågs 1973 till Nationaloperans chefsdirigent, en tjänst som han innehade till sin pensionering 1993. Efter pensioneringen har Ulf Söderblom

gästdirigerat på Nationaloperan, där han också varit tf. chef 1971 och höstsäsongen 1996.

Ulf Söderblom har varit ledare för Sibelius-Akademiens kapellmästarklass och symfoniorkester 1965–69 och ledamot av Sibelius-Akademiens styrelse 1972–80. Han har varit konstnärlig ledare för Helsingfors stadsorkester 1978–79 och konstnärlig ledare för operafestivalen i Nyslott 1967–71. Åren 1985–88 var han konstnärlig ledare för Lahtis stadsorkester. Han har gästdirigerat i Skandinavien, i många europeiska länder, i Sydamerika och i Nordamerika.

Han har dirigerat många skivinspelningar av finska operor, och också i övrigt lyft fram finländsk musik. Bland skivinspelningarna kan nämnas Kung Karls Jakt (F. Pacius), Juha (A. Merikanto), Ratsumies och Kullervo (A. Sallinen), Viimeiset kiusaukset (J. Kokkonen), Silkkirumpu (P. Heinenen), Det sjungande trädet (E. Bergman), Daniel Hjort (S. Palmgren) och Riddaren och draken (M. Heiniö).

Åren 1967–1991 var Ulf Söderblom förbundsdirigent i Finlands svenska sång- och musikförbund.

Ulf Söderblom har tilldelats statens musikpris 1977, Svenska kulturfondens pris 1980, Svenska folkskolans vänners kulturpris 1987, Helsingfors universitets Pacius-pris 1992 och Madetoja-priset 1993. Han utsågs till professor 1991. Utnämningensbrevet överlämnades vid Den finlandssvenska sång- och musikfestens 100-årsjubileum i Ekenäs.

Ulf Söderblom var en oerhört uppskattad dirigent för Svenska Oratorieföreningens kör Svenska Oratoriekören 1957–våren 1975.